

Мазур А.В.

студентка,

*Науковий керівник: **Войтович Л.М.***

кандидат економічних наук, доцент,

Львівський національний університет

імені Івана Франка

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМ БІЗНЕСОМ В УКРАЇНІ

В умовах сучасних реалій страхові послуги стають важливим сегментом ринкових економічних відносин, вони забезпечують фінансовий захист від наслідків природних, техногенних катастроф, людських помилок. При адміністративно–командній економіці страховий ринок був монополізований і провадився єдиною системою Держстраху СРСР. Перехід до ринкових відносин, підвищений інтерес фізичних та юридичних осіб, висока рентабельність створили умови переходу даного сегменту в особливу галузь підприємництва – страховий бізнес.

Зарубіжні вчені, такі як А. Вагнер, Г. фон Шмолер, К. Маркс досліджували страховий фонд, економічну природу страхування та державне страхування. А. Сміт підкреслював, страхові підприємства забезпечують значну стійкість стану окремих осіб; розподіляючи між багатьма людьми ті збитки, які розорили б окрема особа, вони полегшують їх для всього суспільства. Українські вчені М. Бунге, Л. Білінський визначали сутність страхування кредитів. Значний внесок зробив М. Туган-Барановський, розробивши класифікацію форм організації страхування (взаємне страхування та страхування у третьої особи) – сьогодні вони є організаційно-правовими формами страхового підприємництва [2]. Дослідження державного регулювання страхового ринку відзначалось у працях Л. А. Орланюк-Малицької, Д. В. Кондратенко.

Питанню державного управління страховим бізнесом сьогодні приділено не достатньо уваги, оскільки у більшості наукових праць розглядається сутність, особливості функціонування та фінансових аспектів досліджуваної сфери діяльності.

Вважатимемо за потрібне ототожнювати поняття страхового бізнесу та страхового підприємництва, обґрунтувавши це аналізом досліджуваних понять вчених економістів.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування державного управління страховим бізнесом, визначення його недоліків та підвищення ефективності даного напрямку.

Вітчизняні та зарубіжні автори надають різні визначення страхового підприємництва (табл. 1). Проведений аналіз понять страхового підприємництва вказує на те, що більшість авторів визначають тільки його економічну сутність, і жодне не вказує на спорідненість з страховим бізнесом.

Визначення Яворської Т.В. найбільш повно розкриває сутність страхового підприємництва, оскільки даний вид діяльності, згідно підходів вченого,

націлений не тільки на отримання прибутку, а й впровадження заходів на захист здоров'я та майна клієнтів, щоб попередити виникнення страхового випадку, що розкриває його соціальний аспект.

На нашу думку, страховий бізнес – це сукупність економічних та соціальних відносин, в яких беруть участь комерційні (національні та міжнародні), державні сектори страхування та самострахування з метою забезпечення від негативних наслідків форс-мажорних обставин.

Сьогодні страховий бізнес впливає на розвиток економіки країни та зміцнює соціальні відносини між суб'єктами суспільства.

Таблиця 1

Теоретичний огляд поняття «страхове підприємництво»

Автори	Визначення страхового підприємництва
Піратовський Г. Л.	Специфічний вид підприємницької діяльності, метою якого є: по-перше, захист майнових інтересів фізичних та юридичних осіб (страхувальників) за рахунок страхового фонду, сформованого учасниками страхових відносин (страховиком та страхувальниками); по-друге, реалізація економічних інтересів суб'єктів цієї діяльності (його засновників та акціонерів).
Уткіна І. А.	Надання послуг зі сторони страхових компаній фізичним і юридичним особам щодо страхового захисту майнових інтересів останніх.
Василенко О. П.	Діяльність, пов'язана з формуванням грошових фондів та їх використанням для відшкодування збитків у передбачених страховою угодою випадках для надання допомоги громадянам та юридичним особам.
Яворська Т. В.	Вид фінансового підприємництва, яке здійснює ризикову, страхову діяльність, з метою отримання прибутку або соціального результату.

Джерело: розроблено автором

На основі аналізу теоретичних досліджень та сучасного стану страхового бізнесу виділимо наступні особливості даного виду підприємницької діяльності:

- страхові компанії надають послуги, що не мають матеріальної основи, а також не можуть використовуватися в момент їх одержання страхувальником, фактично клієнт за власний рахунок отримує гарантії відшкодування збитків при настанні страхових випадків;

- молоді або новостворені компанії мають велику складність при виході на страховий ринок через високу конкуренцію в даній галузі, схожість страхових послуг, клієнти, які отримали страхове відшкодування надалі продовжують користуватися послугами даної компанії, беручи до уваги велику кількість представників даного бізнесу на ринку часто при виборі для людини має історія та бренд компанії;

- більшість страхових компаній використовують страхове посередництво (агенти, брокери), оскільки діяльність через прямі продажі може суттєво зменшити кількість клієнтів, що суттєво впливає на розмір прибутків;

- страхові компанії мають специфічну організацію фінансів – на початковому етапі відбувається акумулювання коштів, що надходять від

клієнтів та з яких створюється страховий фонд, і в разі настання страхового випадку страховик компенсує збитки відповідно до укладеного договору.

Необхідність управління страховим бізнесом в Україні зумовлена наступними аспектами: неефективність конкуренції в страховій галузі, суспільний або змішаний характер ряду страхових послуг, що передбачає суспільну корисність цих послуг, значно вищу за індивідуальну, забезпечення прозорості функціонування страхового ринку, законності діяльності страхових компаній та підтримка інформаційної відкритості ринку [1, с. 10].

В сучасних умовах управління страховим бізнесом здійснюється на міжнародному та національному рівнях. У принципах та стандартах висвітлюються наступні положення: проведення страхових операцій, платоспроможність страхових компаній та функції регулятора, вимоги до одержання ліцензій, основні засади інвестування коштів та перестраховування.

На національному рівні страховий бізнес регулюється за допомогою загальних та спеціальних законів. Аналізуючи законодавство основними недоліками є те, що ні в жодному документі не визначено поняття «страховий бізнес», великий перелік обов'язкових видів страхування, але не має механізму їх реалізації та відповідальності. Відповідно даний сектор потребує удосконалення та узгодження всіх норм.

Управління страховим бізнесом у податковій сфері характеризується багатоаспектністю впливу, оскільки, з одного боку, суб'єкти страхового бізнесу, здійснюючи діяльність, сплачують податки та обов'язкові платежі до державного бюджету, з іншого боку, суб'єкти страхового бізнесу використовуються як інструмент податкової оптимізації, який застосовується іншими господарюючими одиницями з метою зменшення витрат на сплату податків, завдяки розбіжностям в оподаткуванні страхового та реального секторів економіки [3, с. 163].

Розглядаючи управління страховим бізнесом в умовах конкуренції, його основними напрямками є: управління монопольним становищем страхових підприємств, антиконкурентні дії, недобросовісна конкуренція.

Сьогодні, у вітчизняному просторі, існують наступні проблеми щодо розвитку страхового бізнесу: інфляційні процеси, недовіра населення до страхових компаній, слабе матеріальне забезпечення та непрозора діяльність суб'єктів страхового бізнесу. Дані недоліки вимагають покращення управління страховим бізнесом, що буде стимулювати розвиток страхового бізнесу та сприятимуть позитивному ставленні населення до страхування.

Список використаних джерел:

1. Базилевич К. Об'єктивна необхідність і межі державного регулювання страхової діяльності [Текст] / К. Базилевич // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. «Економіка». – 2006. – № 81-82. – С. 9-11.
2. Проф. М.І. Туган-Барановський. «Основи політичної економії» / [наук. редактор, автор передмови і вступної статті С.М. Злупко]. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 628 с.
3. Яворська Т.В. Державне регулювання страхового підприємництва в Україні: монографія / Т.В. Яворська. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 420 с.